

1. Leert Jezus ons dat geboden niet belangrijk zijn?

Als ik 's avonds laat door de stad fiets, terug naar huis op weg van een vergadering, kom ik soms bij een rood stoplicht. En als er dan nergens een auto te bekennen is, denk ik weleens: 'De stoplichten zijn er voor de mens, en niet de mens voor de stoplichten.' De verleiding is groot om dan door te fietsen. Al moet ik wel eerlijk zeggen dat ik dat de laatste jaren nauwelijks meer doe, omdat ik toch een aantal keren gevaarlijke situaties gezien heb.

Maar deze uitspraak van de Here Jezus nodigt wel uit om het niet zo nauw te nemen met de regels. 'De sabbat is gemaakt ter wille van de mens, niet de mens ter wille van de sabbat.' Je zou dit bijbengedeelte kunnen lezen als een vrijbrief om maar te doen wat jou goed uitkomt. En alle regels? Ach, als die jou in de weg staan, dan schuif je ze toch terzijde? De discipelen plukten ook aren op de sabbat. En Jezus keurde dat goed. Dus ja, waarom zou je je druk maken over geboden, ook over geboden uit de Bijbel?

Daar komt nog iets heel belangrijks bij. Als christenen uit de volken hoeven wij ons in hoofdlijn niet te houden aan de wetten van Israël, de wetten uit de tora, de eerste vijf bijbelboeken. Dat is bepaald door een vergadering van de apostelen, je kunt kint dat nalezen in Handelingen 15. In de tijd van de eerste christenen, toen ook steeds

meer níet-Joden christen werden, toen kwam de vraag op: 'Moeten die mensen uit alle andere volken ook niet alle Joodse wetten gaan houden?' Dat was vooral een belangrijke vraag vanwege de besnijdenis. In de tora staat dat alle jongetjes in Israël op de achtste dag besneden moeten worden. Maar toen al die niet-Joodse mensen christen werden, was de vraag voor de volwassen mannen: 'Moet ik me laten besnijden om christen te kunnen worden?' Dat was een serieuze drempel, want zeker in die tijd was besnijdenis voor een volwassen man een levensgevaarlijke operatie.

Dus de apostelen hebben daarover vergaderd, het staat allemaal in Handelingen 15, en ze hebben de beslissing genomen, dat niet-Joodse christenen zich niet hoeven te houden aan de Joodse wetten, op een paar uitzonderingen na: ze moesten zich onthouden van ontucht, dat zijn alle vormen van fout gedrag op seksueel gebied, en ze mochten niet eten van vlees dat geofferd was aan afgoden, en ook niet van bloed en van het verstikte, dat is vlees waar het bloed nog in zit. Die voedselvoorschriften hadden te maken met de relaties binnen de gemeente: voor Joodse christenen was dat echt afschuwelijk, het eten van bloed, van het verstikte en van vlees dat aan afgoden geofferd was. En de apostelen zeiden: 'Als dat voor de Joodse christenen zó erg is, dan moeten de niet-Joodse christenen dat maar niet doen.' Maar later vervielen in feite ook die voorschriften, waardoor alleen het gebod op ontucht bleef staan.

Als je dat op je laat inwerken, dat niet-Joodse christenen het grootste deel van de Joodse wet niet hoeven te houden, en dat Jezus dan óók nog zegt: 'De sabbat is er voor de mens, en niet de mens voor de sabbat' – dan lijkt het erop dat er nauwelijks meer een gebod overblijft. Waar doen we dan moeilijk over, als christenen, als we met elkaar in gesprek zijn over de vragen: 'Wat mag nou wel? Wat mag nou niet?' Moet je dat niet gewoon overlaten aan ieders persoonlijke mening? Zijn niet alle geboden uit de Bijbel, of bijna alle geboden, achterhaald?

We zitten hier op de moeilijk terrein, laten we dat maar eerlijk tegen elkaar zeggen. Alle eeuwen door is er veel discussie geweest onder christenen over wat wel kan, wat niet kan. Veel moslims en ook orthodoxe Joden verwijten ons als christenen dat wij er maar op los leven. En als we dan iets fout doen, dan wordt het wel héél makkelijk vergeven, want ja: Jezus is tóch voor onze zonden gestorven.

2. Gods geboden zijn een zegen voor ons als mensen

Maar laten we teruggaan naar de Here Jezus Zelf. Hij zegt: 'De sabbat is gemaakt ter wille van de mens.' En in die uitspraak zie je hoe Jezus kijkt naar de geboden van God. Zijn geboden zijn niet lastig, of alleen maar een blok aan je been. Nee, God heeft Zijn

wetten gegeven om ons te beschermen, tegen elkaar en tegen onszelf. Nergens in het Nieuwe Testament zegt Jezus: 'De wetten zijn onnodig. Gooi ze maar overboord.' Integendeel! In de Bergrede, Mattheüs 5: 17, zegt Hij dit: 'Denk niet dat Ik gekomen ben om de Wet of de Profeten af te schaffen; Ik ben niet gekomen om die af te schaffen, maar te vervullen.' En vers 19: 'Wie dan een van deze geringste geboden afschaft en de mensen zo onderwijst, zal de geringste genoemd worden in het Koninkrijk der hemelen; maar wie ze doet en onderwijst, die zal groot genoemd worden in het Koninkrijk der hemelen.'

Jezus is Eén met Zijn Vader, en die Vader heeft Zijn geboden gegeven. Die geboden zijn goed! Ze zijn er om ons te beschermen. Als de HERE Zijn Tien geboden gaat geven, zegt Hij: 'Ik ben de HERE, uw God, die u uit Egypte, uit het slavenhuis, bevrijd heb.' En dán komen die tien woorden. Als je in die vrijheid wilt blijven, dan moet je zó leven! Als je niet liegt, raak je ook niet verstrikt in je eigen leugens, waardoor je een gevangene wordt van je eigen woorden. Als je niet steelt, hoef je nooit bang te zijn dat iemand je betrapt. Als je niet jaloers bent, word je ook niet ongelukkig omdat je bepaalde dingen niet hebt. De geboden van God geven je ruimte, vrijheid, leven! De langste Psalm in de Bijbel, Psalm 119, we hebben eruit gezongen, is één groot loflied

op de tora, op de wet van God.

Alle geboden van God zijn een zegen voor ons. 'De sabbat is gemaakt ter wille van de mens.' Ik las het ook in de NBG-vertaling van 1951, daar stond: 'De sabbat is gemaakt om de mens.' En dat vond ik zó mooi! Ik zag het helemaal voor me hoe God als het ware een koninklijke mantel heeft gemaakt, precies op maat, en die om de schouders van de mens drappeert. 'De sabbat is gemaakt om de mens.' Wat heerlijk, één vrije dag in de week, een dag om op adem te komen, een dag om te genieten, een dag om de HERE te loven, te eren, te danken. Een dag om je zonden te overdenken, en die in het licht van God te brengen, om vergeving te ontvangen, om opgelucht verder te kunnen gaan. Een dag om elkaar te ontmoeten, een dag om samen te eten, te bidden, te zingen, om samen te huilen en te lachen. De sabbat is een geschenk, een koninklijke mantel, op maat gemaakt. En zo is het met alle geboden van God. En het klopt: als niet-Joodse christenen hoeven we ons niet aan de geboden uit de tora te houden. In veel gevallen is dat te moeilijk. Maar dat betekent niet dat ze niet goéd zijn. Ze zijn goddelijk goed!

3. Het gaat niet om het gebod maar om de Héér van het gebod

Maar hoe zit het dan hier, in Markus 2? Wat is hier dan aan de hand? Jezus loopt met Zijn discipelen door de korenvelden. Blijkbaar was het nodig dat ze op de sabbat die reis maakten. Jezus wist dat Hij kort de tijd had. Het Evangelie moest verder. En blijkbaar hadden ze geen gelegenheid gehad om eten mee te nemen. De discipelen krijgen honger, lezen we bij Mattheüs (12: 1). En dus gaan ze onderweg aren plukken, korenaren. Lukas (in 6: 1) vertelt erbij dat ze de graankorrels stukwrijven met hun handen en die opeten. Je kunt het bepaald geen luxe maaltijd noemen. En Jezus? Jezus vindt het goed.

Maar de Farizeeën zien het. Blijkbaar staan ze op wacht, bij een dorp, en ze zien Jezus aankomen met Zijn leerlingen. Ze vragen aan Jezus: 'Waarom doen zij dat? Waarom doen ze op de sabbat iets wat niet geoorloofd is?' In de ogen van de Farizeeën zijn de discipelen twee dingen aan het doen die verboden zijn: ze zijn aan het oogsten, en ze zijn ook bezig om eten klaar te maken door de graankorrels stuk te wrijven.

En wat zegt Jezus dan? Zegt Hij: 'Nou, maak je toch niet zo druk over die sabbat. Het gaat erom dat je geniet van deze dag.' Nee, dat zegt Hij niet!

Hij komt met een voorbeeld. En dat voorbeeld, dat gaat over een uitzondering. David, in zijn jonge jaren – hij is nog geen koning van Israël – is op de vlucht. Koning Saul wil hem doden, want Saul is razend jaloers op David. David is veel populairder dan Saul, en Saul voelt wel aan dat David een keer koning zal worden, in zijn plaats.

David heeft zijn mannen achtergelaten en hij komt alleen in het heiligdom van God. Dat is de tabernakel, een soort draagbare tempel, die op dat moment in de plaats Nob staat. Jezus zegt erbij: 'Het is in de tijd van Abjatar, de hogepriester.' Jezus noemt Abjatar, want Abjatar was een beroemde figuur in de geschiedenis, maar op het moment dat dit verhaal speelt was Abjatar nog geen hogepriester, toen was het nog Achimelech. David vraagt aan Achimelech om iets te eten, voor hemzelf en voor zijn mannen. David dringt erop aan, want hij is bezig met een belangrijke missie. David weet zelf welke missie dat is: hij moet zien te overleven, want God wil dat hij koning wordt, hij is al gezalfd. Maar hij kan het niet openlijk zeggen, dat hij op de vlucht is voor Saul. En dan zegt Achimelech: 'Ik heb eigenlijk niets in huis. Alleen de toonbroden.' Dat is heilig brood. En iedereen weet: 'Die mogen alleen door de priesters worden opgegeten.' Maar David dringt aan, en in deze uitzonderlijke situatie krijgt David inderdaad die broden mee. Dat David en zijn mannen verder kunnen, dat is in dit geval belangrijker dan het gebod dat de toonbroden alleen door de priesters gegeten mogen worden. Betekent dit dan dat voortaan iedereen van de toonbroden mag eten? Nee! Er wordt een uitzondering gemaakt. Waarom? Omdat David bezig is aan een missie voor God.

Dus wat zegt Jezus met dit voorbeeld? Hij zegt: 'Het gaat niet om het gebod om zichzelf, het gaat om God! Het gaat om de dienst aan de HERE. En dat mensen in die dienst van God worden geholpen.' En zo komt Jezus tot die uitspraak: 'De sabbat is gemaakt ter wille van de mens, niet de mens ter wille van de sabbat.' En Hij zegt er meteen achteraan, in vers 28: 'Daarom, de Zoon des mensen is Heer, óók van de sabbat.'

En met die laatste uitspraak stelt Jezus Zichzelf gelijk aan God. Want God staat boven de sabbat, Hij heeft de sabbat ingesteld. Hij is de Heer van de sabbat. En als ook Jezus Zichzelf 'Heer van de sabbat' noemt, stelt Hij Zichzelf daarmee gelijk aan God. Uiteindelijk gaat het hierom: wij dienen niet het gebod. Nee, wij dienen de Héér van het gebod. En de Heer van het gebod kan tijdelijk een gebod terzijde schuiven, als er hogere belangen in het spel zijn. Jezus zegt niet dat de discipelen *altijd* aren mogen plukken op de sabbat. Maar wel dat het nú geoorloofd is. Want er is nu een hoger belang in het spel: het Evangelie moet verder! En hier komen we bij een héél belangrijk principe, óók voor ons. Wij dienen niet het gebod, maar de Héér van het gebod. In de stad mag je 50 kilometer per uur rijden. Natuurlijk: daar moet je je aan houden. Maar als je een doodziek kind in de auto hebt, en dat moet naar het ziekenhuis, dan is er maar één regel: zo snel mogelijk door het stadsverkeer. Natuurlijk, je moet héél goed uitkijken, maar die 50, daar hoeft je je niet aan te houden. Maar hoe weet je nou wanneer je je wel aan het gebod moet houden, en wanneer niet? Dat weet je alleen door de verbondenheid met de Héér van het gebod. Als je het gebod dient, dan moet je je daar altijd aan houden, wat er ook gebeurt. Maar in feite wordt dat dan een verbeteren manier om zelf te presteren. Het wordt een doel in zichzelf. Het middel wordt een doel. En de God die dit middel heeft gegeven, raakt helemaal uit beeld. De Farizeeën waren zó druk met het handhaven van de regels, dat ze de Góð van de regels uit het oog verloren. En wat gebeurt er dan? Dan krijg je fanatisme. En fanatisme leidt tot haat. En zo is Jezus aan het kruis geslagen.

Zélf s de goede geboden van God kunnen een afgod worden. Als je de geboden niet meer ziet in het licht van de Héér van de geboden, dan staan ze op zichzelf, en dan worden ze een zwaar juk, een keihard keurslijf. Als je zó omgaat met de geboden, verdwijnt ook elke vorm van genade. Kijk eens even om je heen in de samenleving. Er zijn heel wat mensen die zich inzetten voor de goede geboden: duurzaamheid, eerlijke verhoudingen in de wereld. Anderen zetten zich in voor het ongeboren leven, of tegen seksueel overschrijdend gedrag. Noem maar op, heel goede doelen. Maar bijna overal zie je dat mensen radicaliseren. Dan krijg je doodsb bedreigingen, en gewelddadige actie. Het gebod zélf is dan losgezongen van de Heer van het gebod, en het is een afgod geworden. De genade is weg, en de haat gaat regeren. Omgekeerd: waar mensen het gebod blijven zien in het licht van de Héér van het gebod, daar zie je dat er mildheid is. En ook dat God zegen geeft. Hij geeft zegen, als mensen uit eerbied voor

Hem het gebod terzijde schuiven. En Hij geeft zegen als mensen uit eerbied voor Hem het gebod handhaven.

Denk bijvoorbeeld aan het verbod om te liegen. In de Bijbel komen we een paar keer mensen tegen die wél liegen, uit eerbied voor God. Denk aan Rachab. Ze was een prostituee en woonde in Jericho. God wilde dat het volk Israël die stad Jericho in zou nemen, en toen er een paar Israëlsche verkenner op pad gingen, kregen ze onderdak van Rachab. Er kwamen soldaten aan de deur die eisten dat Rachab die twee mannen zou uitleveren. Maar Rachab zei: 'Ze zijn al vertrokken! Snel, je kunt ze nog achterna gaan.' Maar die twee mannen waren helemaal niet vertrokken, Rachab had ze verstopt. En wat gebeurde er? God zegende Rachab, omdat ze met haar leugen die twee mannen had gered.

Maar in de Tweede Wereldoorlog gebeurde het ook andersom. Corrie ten Boom, die met haar hele familie in het verzet zat in Haarlem, vertelt in haar boek *De schuilplaats* over haar zus Nollie, die getrouwd was met Flip. Flip en Nollie hadden drie zonen in de leeftijd dat ze naar Duitsland moesten om daar te gaan werken. Maar die zonen wilden dat niet. Nollie en Flip hadden een schuilplaats gemaakt in hun keuken, waar de jongens zich in geval van nood konden verstoppert. Onder de keukentafel was een luik, en je kon je door dat luik laten zakken in een kleine kelder. Op het luik lag een vloerkleed.

En dan, op een dag, wordt er bij hun op de deur gebonkt en komt er een groep soldaten binnen. Twee van de jongens weten vliegensvlug onder het luik te kruipen. Van schrik laat hun zusje, Cocky, een theekopje uit haar handen vallen.

Dan gaat één van de soldaten Cocky ondervragen. Ik lees een stukje voor.

"Heb je broers?" vroeg de officier weer.

"Ja", zei Cocky zacht, "we hebben er drie."

"Hoe oud?"

"Eenentwintig, negentien en achttien."

"Waar zijn ze nu?" hield de soldaat vol.

Cocky bukte zich en begon de scherven van het gebroken kopje op te rapen. De man trok haar met een ruk overeind. "Waar zijn je broers?"

"De oudste studeert theologie. Hij komt meestal niet thuis, omdat..."

"En de andere twee?"

Cocky aarzelde geen moment.

"Die zitten onder de tafel."

Met een beweging van zijn geweer beval de soldaat ons allemaal bij de tafel weg te gaan en greep het tafelkleed bij een punt vast. Hij knikte tegen de grotere soldaat, die met het geweer in de aanslag op zijn hurken ging zitten. Toen sloeg hij het tafelkleed terug.

Eindelijk kwam de opgekropte spanning tot een uitbarsting. Cocky begon hysterisch te lachen. De soldaten keerden zich om. Lachte dit meisje hen uit?

"Je hoeft niet te denken dat we gek zijn!" snauwde de kleine. Razend beende hij de keuken uit en enkele ogenblikken later ging de hele troep het huis uit.'

Cocky had van haar moeder Nollie geleerd om altijd de waarheid te spreken. Dat gebod stond bij hen heel nadrukkelijk in het kader van de liefde tot God. Het meisje vertrouwde met haar hele hart op de Here Jezus. Je zou zeggen: 'Hier had ze moeten liegen. Ze had het gebod moeten overtreden, net als Rachab.' Maar ze loog niet. Want ze kon het niet, uit liefde tot God. En de HERE zag het en zegende hen.

Als je door de liefde verbonden bent met de Heer van de geboden, dan laat Hij je zien wat je moet doen. Wanneer je de geboden moet houden, en wanneer je ze opzij moet schuiven. Soms maken we daarin verschillende keuzes. Maar als we verbonden zijn met dezelfde Heer, kunnen we dat van elkaar aanvaarden, in liefde, in mildheid. Waar het om gaat, is die band met God. Een levende band met Hem. Dat de Geest van Christus je leven vervult. Juist in de rustige tijden van je leven komt het erop aan om die band te versterken, zodat die band er al is wanneer de storm losbreekt. 'De Zoon des mensen is Heer, óók van de sabbat.' Met die Heer is het leven goed. Hoe het ook gaat. Hij is je bestemming. Hij is het doel van je leven. Amen.